

Beste medeparochianen,
broeders en zusters,

In het evangelie zijn we bezig
met de eerste preek van Jezus,
de zogenaamde Bergrede.

U weet wel:

'Zalig de armen van geest.'

'Zalig de treurenden.'

Enzovoort.

Maar de mensen die luisterden
waren natuurlijk veel meer gewend aan de tien geboden.

De tien geboden uit het Oude Testament.

En die tien geboden, ja, die kenden ze allemaal.

Maar was Jezus nu gekomen om die tien geboden op te heffen?

En daarom legt Jezus nu uit
dat Hij niet gekomen is om de tien geboden op te heffen,
maar juist om de mensen te helpen
die tien geboden op te volgen.

En nu niet alleen omdat het moet.

Van buitenaf opgelegd.

Maar Jezus wil de mensen helpen
om die tien geboden juist van binnen uit te doen.

Vanuit je hart.

Omdat je het graag doet, van harte.

U weet, God schreef de tien geboden op twee stenen tafelen.

U kent het verhaal wel van Mozes op de berg.

Maar Jezus wil de tien geboden
als het ware nu in ons hart schrijven.

Diep van binnen.

Door zijn Liefde, door de Heilige Geest.

Liefde is hierbij het sleutelwoord.

En zo zegt Jezus dan ook:
'Ik ben niet gekomen om op te heffen
maar om te vervullen.'
En vervolgens zegt Jezus dan ook:
'En er zal geen jota of haaltje worden opgeheven.
Ik ga zelfs nog de puntjes op de i zetten.'

En dan geeft Jezus drie voorbeelden.
In de tien geboden horen wij bijvoorbeeld:
'Gij zult niet doden.'
Maar Ik zeg u:
'Als jij je broeder dwaas noemt of stommerd,
dan ben je eigenlijk al een moordenaar.
Dan ben je al strafbaar voor het Sanhedrin.'

Het is interessant om te zien
dat er in onze rechtspraak ook gradaties zijn
in de ernst van elkaar doden.
Zo is moord met voorbedachte rade
het ergste dat bestaat.
Echt iemand met voorbedachte rade vermoorden.
In koele bloede.
Maar er kan ook een ruzie zijn
die uit de hand loopt,
waardoor de een de ander doodt.
Dat wordt dan geen moord met voorbedachte rade genoemd,
maar doodslag.
En tenslotte kan er sprake zijn van een ongeluk.
Dood door schuld.
Zo zien we dat de rechtspraak bij ons
gradaties aanbrengt in: 'Gij zult niet doden.'

Jezus doet dat ook,
maar net weer even iets anders.
Jezus doet er zelfs eigenlijk nog een schepje boven op!
Want Jezus zegt dat zelfs woorden
iemand kunnen doden.

En ik denk dat we dat allemaal wel eens
aan den lijve hebben ondervonden.
Soms kunnen mensen woorden tegen jou zeggen,
die zo'n pijn doen,
dat je bijna voelt alsof ze je zouden willen doden.
We hebben zelfs in het Nederlands de uitdrukking:
'Als blikken konden doden!'
Zelfs blikken kunnen iemand bijna doden.
En zo gaat Jezus dus zelfs nog een stapje verder
dan de tien geboden.

Waarom doet Jezus er eigenlijk nog een schepje boven op?
Wil Hij de geboden nog zwaarder maken?
Nee, ik denk het niet.
Nogmaals, ik denk dat Hij de geboden
op een hoger niveau wil tillen.
Op het niveau van ons hart.
Meer van binnen uit.

En datzelfde gebeurt bij het tweede voorbeeld:
'Gij zult niet echtbreken.'
Ook daar doet Jezus er weer een schepje boven op.
'Alwie naar een vrouw kijkt om haar te begeren,
heeft in zijn hart al echtbreuk met haar gepleegd.'
En zo kunnen we bij echtbreuk niet langer
alleen maar met een vingertje naar anderen wijzen,
maar schieten we, denk ik, allemaal wel
op een of andere manier te kort
in het onderhouden van dit gebod.

Overigens zal ik u eerlijk zeggen
dat ik het steeds moeilijker vind
om als priester iets over echtbreuk te zeggen.
En toch wil ik het proberen.
Want het ideaal van trouw
blijft natuurlijk altijd hetzelfde.

Maar weet u, ik heb het idee
dat de beleving van het huwelijk
tegenwoordig toch iets anders is dan vroeger!
Allereerst heb ik het gevoel dat het jawoord aan elkaar
nu in fases wordt beleefd.
Eerst gaat men samenwonen.
En pas later besluit men dan
om de mogelijkheid te scheppen
om een gezin te stichten.
U begrijpt wel wat ik bedoel.
Dat is dan een meer definitief ja.

Een neefje van mij kwam eens naar mij toe,
helemaal enthousiast:
'Oom Rob, ik heb mijn vriendin om haar 'jawoord' gevraagd
en ze heeft ja gezegd.'
Hij was helemaal blij.
En ik natuurlijk met hem.
Maar ik dacht ook bij mezelf:
'Maar jullie wonen toch al drie jaar samen!'
Maar zo gaat dat tegenwoordig.
Meer in fases.

En om dan nog iets anders te noemen.
Als mensen elkaar nu het jawoord geven
dan houden ze toch meestal
een zekere onafhankelijkheid.
Ik bedoel, ieder houdt zijn eigen baan
en behoudt zo een stukje eigen inkomen.
Met andere woorden, als zo'n relatie over zou gaan
dan verandert er op dat punt eigenlijk niets.
Kortom, het beleven van het jawoord is daardoor
soms anders dan vroeger gebruikelijk was.
En daarom vind ik het als priester steeds moeilijker
om nu in het algemeen iets te zeggen over huwelijkstrouw.
Er zijn zoveel gradaties!

En toch wil ik wel iets zeggen over
wat God misschien over trouw wil zeggen.
En dat brengt mij bij het derde voorbeeld
uit het evangelie van vandaag.
Over ja is ja en nee is nee.
En toen moest ik denken aan de relatie ouder kind.
Ik ben natuurlijk zelf geen ouder.
Maar ik denk dat iedere ouder aanvoelt van zijn kind:
dit is mijn eigen vlees en bloed.
Natuurlijk kan een kind zijn ouders toch teleurstellen.
Maar het blijft dan toch altijd nog
zijn eigen vlees en bloed.

Ik moest bij het voorbereiden van deze preek
ook heel sterk denken aan de vader van de verloren zoon.
Dat overbekende verhaal van Jezus.
Maar voor het eerst zag ik ook:
Wat moet dat een klap geweest zijn
in het gezicht van de vader,
toen de jongste zoon zei:
'Vader, ik kan niet langer wachten.
Geef me nu alvast het geld van de erfenis.
Ik ga de wijde wereld in.
Ik heb voor mijn geluk jou niet nodig!'

En begrijp me goed, dat was niet het volwassen worden
van een zoon.
Dat is op zich genomen goed.
Maar hier was sprake van overmoed, ondankbaarheid,
geen enkel respect.
Wat moet dat een klap voor de vader zijn geweest.

En nu stond de vader voor een keus.
Blijf ik trouw aan mijn kind?
Blijf ik in hem geloven, hoeveel pijn mij dat nu ook doet?
Of breek ik nu met hem?
Blijf ik nu ja zeggen?

Of verander ik mijn ja in nee?
En u weet hoe het verhaal afloopt.
De zoon komt met hangende pootjes terug.
En als de vader hem in de verte ziet aan komen,
rent de vader al naar hem toe
en slaat zijn armen om hem heen.
Voor de vader is ja ja.
Dat is de trouw van een vader.
Dat is de trouw van God naar ons toe.
De bijbel zegt het zo mooi:
'Zelfs als wij ontrouw zijn,
Hij blijft getrouw,
want zichzelf verloochenen kan Hij niet.'